

Hoofdstuk II - Handleiding per spellingstrategie

Deelleergang luisterwoorden

Tot deze categorie behoren de klankzuivere woorden; hierbij is er sprake van een één duidelijke relatie tussen de klankvorm en de schrijfwijze van het woord: iedere klank heeft een vast overeenkomstig symbool. Door het woord op te delen in klanken (fonemische segmentatie) en elke klank om te zetten in een symbool kan de schrijfwijze van het woord worden achterhaald. Dit onderdeel van de spelling wordt het aanvankelijk spellen genoemd. Hierbij spelen twee aspecten een rol:

- letterkennis
- fonemische segmentatie, meestal auditieve analyse genoemd.

Beide aspecten komen in de deelleergang luisterwoorden in uitgebreide oefenvorm terug. Wat betreft de letterkennis komen niet alle letters aan bod, maar alleen die letters die in de praktijk de meeste problemen opleveren. Bij de fonemische segmentatie wordt niet verder gegaan dan vijf-letterwoorden. Wanneer leerlingen dit foutloos kunnen doen mag verondersteld worden dat ze een voldoende vaardigheid hebben in het fonemisch segmenteren.

De opbouw van het programma is als volgt:

- er wordt gestart met een instapdictee
- vervolgens krijgen de leerlingen de letters waarmee moet worden geoefend geïsoleerd en ondersteund met een afbeelding aangeboden
- daarna volgen oefeningen om woorden uit de betreffende categorie te kunnen herkennen
- na oefening van een groep letters (p/b/d, lange/korte klanken, twee-tekenklanken) volgt een controledictee
- daarna volgen de fonemische segmenteer (auditieve analyse)oefeningen
- ook dit onderdeel wordt afgesloten met een controledictee

Welke onderdelen behoren bij de luisterwoorden?

- aanleren van de letters: p, b, d
- aanleren van de korte en lange klanken: a/aa, e/ee, o/oo, u/uu, i
- aanleren van de twee-tekenklanken: ie, ei, oe, eu, ui, au en ou
- fonemisch segmenteren (auditieve analyse) van drie-, vier- en vijf-letterwoorden

Werkwijze

1. *instapdictee*

Er wordt gestart met een instapdictee met als doel om na te gaan of het klankzuiver schrijven wordt beheerst. Bij onvoldoende beheersing kan de betreffende score dienen als vergelijkingspunt met de score op het controledictee.

afname: het dictee wordt onvoorbereid afgenomen. Bied het woord aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven.

Beoordeling: 80% van de woorden moet goed worden geschreven om van voldoende beheersing te kunnen spreken.

2. *Aanbieding van de letters*

De letters worden geïsoleerd aangeboden en deze aanbieding wordt middels een afbeelding ondersteund. Deze afbeelding kan voor de leerling met name bij de richting van de letter een goede steun zijn. Wanneer de leerling met dit aspect problemen in de klas blijft houden, kan het plakken van de letterplaatjes op zijn tafel een oplossing zijn.

3. *Probleemherkenning van de categorie*

Middels auditieve oefeningen wordt de leerlingen geleerd de betreffende letter(s) in woorden te herkennen. Dit gebeurt door woorden met deze letter(s) auditief of via afbeeldingen aan te bieden. Wanneer in deze woorden de betreffende letter(s) voorkomen moet de leerling dit kenbaar maken door het betreffende woord aan te kruisen.

Ook door visuele oefeningen moeten de leerlingen de letters uit de te oefenen categorie herkennen. Het gaat om geschreven woorden of tekst, waartussen de betreffende letters gezocht moeten worden. De leerling moet deze letters onderstrepen.

4. *Controledictee*

Doel is om na te gaan of de geoefende categorie beheerst wordt.

Afname: bied de woorden aan in een zin en laat alleen het woord opschrijven. Het controledictee bestaat uit 14 woorden en er komen in het dictee vier woorden voor die niet tot de geoefende categorie behoren.

Beoordeling: alleen de woorden die bij de geoefende categorie behoren tellen mee in de beoordeling. Het oordeel voldoende beheersing geldt vanaf 80% goed geschreven woorden.

Het resultaat kan tevens vergeleken worden met de instaptoets.

5. *Fonemische segmenteer-oefeningen (auditieve analyse)*

De woorden worden via afbeeldingen aan de leerling aangeboden. Onder het woord staan net zoveel hokjes als het woord fonemen (klanken) bevat. De leerling moet in ieder hokje het overeenkomstige grafeem (symbool) schrijven. In de aanbieding zit een opklimming wat betreft de complexiteit van woorden, zodat ook woorden met medeklinkercombinaties worden aangeboden.

6. *Controledictee*

Dit controledictee bestaat uit 14 klankzuivere woorden, waaronder woorden met medeklinkercombinaties. De afname en de beoordeling zijn overeenkomstig het vorige controledictee.